

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/122/2022
Identifikačné číslo spisu:	3120201653
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3120201653.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne K. D., bývajúcej v J. J., S. XXX/XX, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Danica Birošová, s.r.o., so sídlom v Trenčíne, Piaristická 46/276, proti žalovanému P. E., bývajúcemu v B. Z. XXX, zastúpenému JUDr. Antonom Kamasom, advokátom so sídlom v Trenčíne, Palackého 6403, o nahradenie prejavu vôle, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 20C/5/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 09. februára 2022 sp. zn. 19Co/52/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 09. februára 2022 sp. zn. 19Co/52/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ resp. „okresný súd“) rozsudkom z 09. mája 2021, č.k. 20C/5/2020-93 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala nahradenia prejavu vôle žalovaného tak „že ako predávajúci ponúka žalobkyni ako kupujúcej na kúpu pozemok EKN parcelu č. XXXX/X - ostatná plocha o výmere 335 m² v podiele 696/3456 v B. Z., zapísaný v katastri nehnuteľnosti Okresným úradom Trenčín na LV č. XXXX pre k.ú. B. Z. a uzatvára so žalobkyňou ako kupujúcou kúpnu zmluvu ohľadom daného pozemku za kúpnu cenu 1,- euro a za ďalších podmienok uvedených v žalobnom petite“ (výrok I.). Žalovanému ako úspešnej strane (§ 255 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku; ďalej len „CSP“) priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že v súvislosti s kúpnu zmluvou medzi žalovaným ako predávajúcim a Y. D. ako kupujúcou z 01. marca 2018, ktorá bola spísaná na Notárskom úrade Zuzany Karasovej v Trenčíne formou notárskej zápisnice N 178/2018, NZ 6571/2018, NCRI 6659/2018 (ďalej aj „kúpna zmluva“) a predmetom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu 696/3456 k nehnuteľnosti pozemku parc. reg. E č. XXXX/X - ostatné plochy vo výmere 335 m² zapísaného na LV č. XXXX, pre k.ú. B. Z. (ďalej len „parcela predmetu prevodu“) za kúpnu cenu 1,- euro, ktorej vklad povolil Okresný úrad Trenčín, odbor katastrálny rozhodnutím pod V 1258/18, došlo k porušeniu predkupného práva žalobkyne ako spoluvlastníčky parcely predmetu prevodu. Listom z 19. novembra 2019 si žalobkyňa uplatnila voči Y. D. právo z titulu porušenia predkupného práva; vyzvala ju, aby jej spoluvlastnícky

podiel previedla kúpnu zmluvou za rovnakých podmienok, za akých ho od žalovaného nadobudla a upovedomila žalovaného o uplatnení tohto práva listom z 19. novembra 2019. Z vykonaného dokazovania ďalej vyplynulo, že kúpnu zmluvou z 05. decembra 2019 (v poradí druhou), uzatvorenou medzi Y. D.W. ako predávajúcou a žalovaným ako kupujúcim, došlo k prevodu (spätnému) toho istého spoluvlastníckeho podielu, k tej istej parcele predmetu prevodu ako zo dňa 01. marca 2018 v prospech žalovaného. Vklad tejto kúpnej zmluvy bol povolený Okresným úradom Trenčín, katastrálny odbor pod V 7943/2019. Listom z 05. februára 2020 si žalobkyňa uplatnila právo z porušenia predkupného práva voči žalovanému v zmysle § 603 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“). Žalovaný bol vyzvaný, aby žalobkyni sporný spoluvlastnícky podiel previedol kúpnu zmluvou za rovnakých podmienok, teda za kúpnu cenu 1,- euro, za akú podiely Y. D. nadobudol. Žalovaný v priebehu sporu nerozporoval tvrdenia žalobkyne o tom, že neponúkol svoj podiel na predaj žalobkyni. Y. D., v rámci svojej svedeckej výpovede uviedla, že výzve žalobkyne na prevod podielu nevyhovela preto, lebo chcela podiel vrátiť žalovanému s tým, že jej úmyslom bolo, aby sa vec dala do pôvodného stavu. Žalovaný a svedkyňa netvrdili, že by boli navzájom blízke osoby v zmysle § 116 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka. Na základe výsluchu žalovaného a svedkyne Y. D. a oboznámiac sa aj so žalobkyňou predloženým znaleckým posudkom znalca v odbore stavebníctvo, odvetvie odhad nehnuteľnosti U.. B. A. č. 5/2016 z 27. apríla 2016 okresný súd dospel k záveru, že kúpna zmluva z 01. marca 2018 je absolútne neplatným právny úkon pre nedostatok vážnosti vôle zmluvných strán podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Hoci zmluvné strany uviedli do kúpnej zmluvy kúpnu cenu vo výške 1,- euro, v skutočnosti bola na základe ich dohody vyplatená kúpna cena vo výške 1.340,- eur. Tento simulovaný právny úkon v zmysle § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka nemôže byť platný, pretože chýba vážna vôľa zmluvných strán byť viazaný písomne prejavenu vôľou, čo do výšky kúpnej ceny. Aj s poukazom na ustálenú súdnu prax (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6Cdo/29/2017 z 24. apríla 2018) súd prvej inštancie dospel k záveru, že svedkyňa D. nikdy nenadobudla vlastnícke právo k pozemku, ktorý bol predmetom prevodu a preto ani nemohla previesť na žalovaného vlastnícke právo k pozemku na základe ďalšej kúpnej zmluvy (v poradí druhej) z 05. decembra 2019, ktorá je rovnako absolútne neplatná, vzhľadom na zásadu, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má sám. Záverom súd prvej inštancie konštatoval, že na základe kúpnej zmluvy z 05. decembra 2019 nedošlo k platnému prevodu vlastníckeho práva a žalovaný sa nestal na základe tohto právneho úkonu nadobúdateľom podielu k pozemku, nebolo preto možné ani vyhovieť žalobe žalobkyne, ktorou sa domáhala, aby jej žalovaný ponúkol podiel pozemku na predaj v zmysle § 140 a § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Preto žalobu žalobkyne v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 09. februára 2022 sp. zn. 19Co/52/2021 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Žalovanému priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce námietky, ktoré boli v dovolaní žalobkyňou vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorého rozhodnutie zodpovedá požiadavkám vyplývajúcich z ustanovenia § 220 CSP. Odvolacie námietky žalobkyne boli totožné s tvrdeniami uplatnenými v prvoinštančnom konaní a s týmito sa dostatočne vysporiadal súd prvej inštancie, preto nemohli privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Ani v odvolacom konaní neboli žalobkyňou tvrdené ani preukázané také skutočnosti, ktoré by mohli mať za následok odlišné rozhodnutie vo veci. Odvolací súd doplnil, že žalobkyňa súdu okrem svojich tvrdení o reálnosti kúpnej ceny vo výške 1,- euro v kúpnej zmluve z 01. marca 2018 žiaden dôkaz neposkytla. Takýmto dôkazom nemôže byť ani ňou zadáný (nie pre účely tohto konania) predložený znalecký posudok znalca U.. A. č. 5/2016, ktorý reálnosť kúpnej ceny v kúpnej zmluve z 01. marca 2018 nepotvrdil, keď túto cenu už v čase 2 roky pred uzavretím kúpnej zmluvy znalec stanovil na sumu 1,91 eur/m². Žalobkyňa preto neunesla bremeno dôkazu, nepreukázala, že skutočnou vôľou zmluvných strán v kúpnej zmluve z 01. marca 2018 bola dohoda o kúpnej cene 1,- euro a nie oboma zmluvnými stranami tvrdená kúpna cena 1.340,- eur. Žalobkyňa nepreukázala, že žalovaný sa stal vlastníkom spoluvlastníckeho podielu na spornej nehnuteľnosti v dôsledku porušenia jej predkupného práva uzavretím kúpnej zmluvy z 05. decembra 2019 a preto musí niesť následky nespĺnenia si svojej dôkaznej povinnosti v podobe neúspechu v spore.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f/ CSP. Mala teda za to, že súd je nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana v spore uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Bližšie vytýkanú vadu zmätočnosti videla v „podcenení“ povinnosti súdov nižších inštancií vytvoriť presvedčivé rozhodnutie, splňajúce parametre zákonnosti a ústavnosti. Aj keď v danom prípade je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zdanlivo veľkého rozsahu (pozostávajúci z 13-tich strán textu), vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne sa obmedzuje na strohé odôvodnenie bez hlbšieho skúmania veci v kontexte žalobkyňou uvádzaných námietok. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že sa malo jednať zo strany účastníkov spornej kúpnej zmluvy o simulovaný právny úkon v zmysle § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka a tento nemôže byť platný, pretože chýba vážna vôľa oboch zmluvných strán byť viazaný písomne prejavenu vôľou čo do výšky kúpnej ceny. V skutočnosti sa zmluvné strany dohodli na kúpnej cene vo výške 1.340,- eur, ale len na ústnej báze a táto disimulovaná (zastretá) ústna kúpna zmluva o prevode nehnuteľnosti hoci zodpovedá vôli zmluvných strán je tiež absolútne neplatná, keďže nebola splnená podmienka obligatórnej písomnej formy kúpnej zmluvy § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie pri formulovaní svojich záverov vychádzali len z toho, že žalovaný a Y. D. vypovedali zhodne a teda poskytli logické vysvetlenie dôvodu prečo ako zmluvné strany uviedli do kúpnej zmluvy kúpnu cenu iba vo výške 1,- euro, hoci v skutočnosti na základe ich dohody bola vyplatená kúpna cena vo výške 1.340,- eur. Takéto zdôvodnenie, a z neho vyplývajúci záver podporený s odkazom na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, je podľa názoru žalobkyne arbitrárne, pretože sa zakladá na zjavne účelovom a nezákonnom konaní žalovaného a nadobúdateľky. Z obsahu odôvodnení súdov nižších inštancií nevyplýva, že by sa zaoberali predmetnou právnou vecou aj z hľadiska námietok uvádzaných žalobkyňou, hoci takýto postup by bol pre spravodlivé rozhodnutie vo veci nevyhnutný a žiaduci. Žalobkyňa pritom od počiatku poukazovala na účelnosť postupu zmluvných strán, pričom odvolací súd neberúc v úvahu neutvrdené skutočnosti, vlastne odobril protizákonné a nelegitímne konanie žalovaného a zároveň takýmto rozhodnutím vytvoril podklad pre ďalšie obdobné prípady, kedy subjekt práva môže slobodne ospravedlniť nezákonnosť a nespravodlivosť voči inému právnomu subjektu poukazaním na svoje iné protizákonné konanie, ktorým nebol poškodený len jednotlivец ale dokonca Slovenská republika ako celok. V okolnostiach danej veci žalobkyňa označila za neadekvátne aplikovanie súdmi nižších inštancií použitej judikatúry. V závere dovolania zhrnula, že v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu sú podľa jej názoru obsiahnuté skutkové a právne závery, ktoré sú svojvoľné, neudržateľné, prijaté v zrejmom rozpore so zásadami logiky, sú zmätočné a nepreskúmateľné, vo svojom celku popierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Z uvedených dôvodov dovolací súd žiadala, aby zrušil tak rozsudok odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný v podanom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne dovolací súd žiadal, aby dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol, súčasne si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zákonné a vecne správne, poskytuje dostatočné odpovede na všetky nastolené otázky, ktoré namietala žalobkyňa v rámci odvolacieho konania. Žalovaný dôrazne odmietol tvrdenia žalobkyne, že jeho výpoveď ako sporovej strany a výpoveď svedkyne D. boli systematicky naplánované vyjadrenia, ktoré len zapadali do vopred pripravenej konštrukcie súdu, a to s poukazom na rozhodnutie bývalého Najvyššieho súdu SSR v rozsudku z 30. januára 1975 pod sp. zn. 1Cz/129/74, ktorý bol publikovaný v Zborníku stanovísk správ a rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR 1970-1983, č. IV, Praha 1986 str. 461. Obsah týchto tvrdení len plne podporuje názor žalovaného, že žalobkyňa ťažko nesie sporový neúspech. S poukazom na citované rozhodnutie, žalovaný vyslovil presvedčenie, že rozhodnutie v danej veci vychádza aj zo zaužívanej súdnej praxe v obdobných právnych veciach. V tejto súvislosti poukázal aj na ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/29/2017 z 24. apríla 2018.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP),

bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaťel' uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel' vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalobkyňa však dovolaním namietala najmä, že k vade znátočnosti predpokladanej ustanovením § 420 písm. f/ CSP došlo v dôsledku toho, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku je nepreskúmateľné, závery sú svojvoľné, arbitrárne, v rozpore so zásadami logiky a vôbec nereaguje na jej odvolaciu argumentáciu (a to takú, ktorú bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatnú).

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

12. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď dovolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými

deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil chyby vymenovanej v tomto ustanovení, ale rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. V zmysle zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016 (z 3. decembra 2015), prijatého ešte za skoršej právnej úpravy občianskeho súdneho konania „nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska, pokiaľ ide o jeho druhú vetu (na rozdiel od tej prvej v dôsledku „opustenia“ novou úpravou dovolania a dovolacieho konania pojmu „iná vada“) nedotkli, preto ho treba (v práve uvedenom rozsahu) považovať aj naďalej za aktuálne.

15. Z obsahu spisového materiálu v danom prípade celkom jednoznačne vyplýva, že žalobkyňa (odvolateľka a neskoršia dovolateľka) súčasťou svojich odvolacích/dovolacích námietok urobila aj nezaujatie (súdmi nižších inštancií) stanoviska k jej argumentácii „o účelovosti“ tvrdenia žalovaného a svedkyne D. „o údajnom odovzdaní“ kúpnej ceny 1.340,- eur a nie 1,- euro tak, ako je to uvedené v dvoch sporných kúpnych zmluvách; prvej spísanou formou notárskej zápisnice dňa 01. marca 2018 (č.l. 9 spisu) a ďalšej zo dňa 05. decembra 2019 (č.l. 17 spisu). Tvrdila, že sumu 1.340,- eur žalovaný uviedol (a zhodne aj svedkyňa D.) preto, aby v prípade nahradenia prejavu vôle žalovaného kúpna cena nebola 1,- euro, ale vyššia, keďže žalovaný opakovane poukazoval na to, že by bolo nespravodlivé, aby žalobkyňa nadobudla sporný spoluvlastnícky podiel za 1,- euro. V uvedenom smere podrobne poukázala na vady v hodnotení dôkazov (rozpornosť vyplývajúca z oboznámených listinných dôkazov a výpovedí žalovaného a svedkyne D.) zo strany súdu prvej inštancie. K predmetnému dovolací súd konštatuje, že zo žiadnej časti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nejde vyvodiť, či a ak áno, ako sa s týmto špecifickým a z pohľadu záujmu na stabilnej a predvídateľnej judikatúre súdov rozhodne nie bezvýznamným argumentom odvolací súd vysporiadal. Neobstojí strohé konštatovanie v bode 19. rozsudku odvolacieho súdu, „...že nezistil v súvislosti s hodnotením dôkazov vykonaných pred súdom prvej inštancie také nedostatky, ktoré by boli dôvodom pre záver o nesprávnom hodnotení dôkazov súdom prvej inštancie...“. Ide podľa názoru dovolacieho súdu len o všeobecné konštatovanie, dostatočne nereagujúce na špecifické argumenty prednesené žalobkyňou.

Súd prvej inštancie na tvrdenia žalobkyne o účelovosti prevodu reagoval v bode 22. svojho rozhodnutia, v ktorom uviedol, že ...na rozdiel od kúpnej ceny vo výške 1.340,- eur, pri kúpnej cene vo výške 1,- euro prevodcovi daňová povinnosť nevznikla. Skutočnosť, že kúpna cena 1,- euro nezodpovedá všeobecnej hodnote predmetného spoluvlastníckeho podielu pozemku o výmere 67 m² (t.j. cena 0,015 euro za 1 m²) vyplýva aj zo žalobkyňou predloženého znaleckého posudku znalca z odboru stavebníctvo, odvetvia odhad hodnoty nehnuteľností U.. B. A. č. 5/2016 zo dňa 27. apríla 2016, v ktorom znalec stanovil hodnotu parcely č. XXXX/X o výmere 335 m² na 639,85 eur, t.j. 1,91 eur za 1 m², pričom je všeobecne známy trend rastu cien pozemkov, čomu zodpovedá aj to, že žalovaný kúpil od O. K. na základe kúpnej zmluvy zo dňa 1.12.2020 pozemok parc. č. XXX záhrada o výmere 211 m² v rovnakom katastrálnom konaní za kúpnu cenu 4.000,- eur, teda za cenu 18,96 eur za 1 m²...“. Okresný súd preto tvrdenia žalovaného a svedkyne nepovažoval za účelové, za aké ich označila žalobkyňa s odôvodnením, že „...svedkyňa bola pred výsluchom poučená o povinnosti vypovedať pravdu a nič nezamlčať ako aj o trestnoprávných následkoch krivej výpovede. Výpovede svedkyne ako aj žalovaného boli konzistentné, zhodovali sa v podstatných okolnostiach. Ich výpovede sa súdu javili vierohodné aj preto, lebo o skutočne dohodnutej a vyplnenej kúpnej cene v sume 1.340,- eur a o dôvode, pre ktorý bola v kúpnej zmluve uvedená kúpna cena vo výške 1,- euro vypovedali na pojednávaní plynulo a bez zaváhania. Svedkyňa a žalovaný zároveň poskytli logické vysvetlenie dôvodu, prečo zmluvné strany uviedli do kúpnej zmluvy kúpnu cenu iba vo výške 1,- euro, hoci v skutočnosti na základe ich dohody bola vyplatená kúpna cena vo výške 1.340,- eur...“.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súd (ale aj súdu prvej inštancie) nevyplýva ako sa vysporiadal s obsahom predložených kúpnych zmlúv, a to v časti dohodnutej kúpnej ceny (akú dôkaznú hodnotu priznal samotnému textu oboch zmlúv). V predmetných zmluvách účastníci jasne uviedli, že „kúpna cena za prevádzanú nehnuteľnosť predstavuje 1,- euro“. Obaja pritom deklarovali, že zmluvy podpísali „...slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne, nie v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok v predpísanej formezmluvy si prečítali...a ich obsah sa zhoduje so slobodne prejavenu vôľou (č.l. 9, 17 spisu)“. Nezodpovedané tiež zostalo prečo účastníci prvej kúpnej zmluvy aj v ďalšej zmluve zopakovali ten istý text ohľadom kúpnej ceny, keď v skutočnosti malo byť predtým vyplatených 1.340,- eur.

Dovolaciemu súdu tiež nie je zrejmé prečo v danom prípade odvolací súd (a rovnako tak súd prvej inštancie) vychádzali z toho, že dôkazné bremeno na „preukázaní reálnosti poskytnutej kúpnej ceny“ a v nadväznosti na to vyplývajúcej (ne)platnosti dvoch sporných kúpnych zmlúv a z toho potom plynúci prípadný (ne)úspech má žalobkyňa uplatňujúca si v konaní právo vyplývajúce jej z porušenia predkupného práva podľa § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka. V uvedenom smere zatiaľ z doposiaľ uvedeného totiž vyplýva, že súdy nižších inšancií založili záver o neplatnosti kúpnych zmlúv predovšetkým na tvrdeniach žalovaného a svedkyne, ktorí vypovedali „konzistentne“, pričom práve oni mali neplatnosť kúpnych zmlúv spôsobiť a to vedomým konaním.

16. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

17. V danom prípade nemožno inak, než konštatovať, že odvolací súd sa napriek výslovnému príkazu urobenému súčasťou ustanovenia § 387 ods. 3 CSP nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku s takými tvrdeniami žalobkyne v jej odvolaní, ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné a to za situácie, keď výslovne namietala (viď odvolanie č.l. 98 a nasl. spisu), že už predtým sa s takouto argumentáciou riadne nevysporiadal riadne súd prvej inštancie.

18. Možnosť plného stotožnenia sa odvolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie s obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (ako pravidlo) a ďalšia možnosť doplnenia (odvolacím súdom) na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (v tomto prípade možnosť majúca povahu výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie úplnosťou svojej argumentácie dovolaciemu súdu ponechá) je síce súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už pred čias nadobudnutia účinnosti CSP (tu por. § 219 ods. 2 O.s.p.), v rámci rekodifikácie však zákonodarca do zákona výslovne zanesol aj to, čo v skoršom čase šlo (a bolo nutné) vyvodiť z logiky úpravy a jej účelu a čoho podstatu možno vyjadriť tak, že možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom nezbavuje odvolací súd hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétného prípadu reagovať na argumentáciu z odvolania (prinajmenšom tak, že sa poukáže na tie odvolacie námietky, ktoré sú iba opakovaním už súdom prvej inštancie neprijatej argumentácie, ku ktorej však takýto súd zaujal adresné stanovisko, alebo aspoň zrozumiteľne vysvetlí, prečo táto bola bez právneho významu a v prípade iných námietok odvolací súd ozrejní, prečo spôsob nazerania na problém neboli spôsobilé ovplyvniť). Tým samozrejme nie je myslené, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

19. Pretože odvolací súd v prejednávanej veci nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žalobkyne i argumentácie tejto strany sporu z času predchádzajúceho rozhodnutiu súdu prvej inštancie žiadne stanovisko, vylučovalo to akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že v tomto prípade došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f/ CSP (tak ako to má na mysli aj druhá veta stanoviska R 2/2016) a dovolanie musí byť z tohto dôvodu nielen prípustné, ale tiež dôvodné. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými

odvolacími tvrdeniami odvolateľky, ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu ním do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

20. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013), na tomto zotrváva prevažujúca rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018).

21. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobkyni uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Nad rámec dôvodov tohto rozhodnutia dovolací súd dáva odvolaciemu súdu do pozornosti, že na 2. zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 29. novembra 2022 bol prijatý judikát právna veta ktorého znie: „Oprávnenie spoluvlastníka, ktorého predkupné právo bolo porušené (§ 140 Občianskeho zákonníka) domáhať sa od nadobúdateľa, aby mu vec ponúkol na predaj v zmysle § 603 ods. 3 Občianskeho zákonníka vzniká až momentom, keď nadobúdateľ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti, keďže až týmto momentom je s predmetnou nehnuteľnosťou oprávnený nakladať (§ 123 Občianskeho zákonníka)“ Bližšie viď rozhodnutie z 31. mája 2022, sp. zn. 7Cdo/269/2019.

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.